

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpt

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Njegova kri naj pride na nas in naše otroke!“

„Njegova kri naj pride na nas in na naše otroke!“

Zemljevid, predstavljajoč naš planet in njegove predele, ste že videli? Na izmerjenem prostoru nam kaže v barvah, kako se drži naša Evropa za zadnji cip ogromnega kolosa azijske celine, Avstralija in njeno otočje se zdijo kot nekaka odrobljena Azija, domala trikotna Afrika se z dvema rokama drži za sušino severne polovice, Amerika pa se kar sama stega od severa proti jugu. Ali pa ono karto v zemljevidu, ki nam našo zemljo kaže v družini milijona in bilijona drugih zvezd, kako varno hiti svojo pot iz dneva v dan, iz leta v leto, iz stoletja v stoletje, iz tisočletja v tisočletje. Kako je vse to o naši zemlji lepo in zložno, kaj ne? Nedavno so si v deželi preko luže — Ameriki — dovolili zvezdoslovno šalo. Neka radio-postaja je oddajala duhovito domislico o vdoru Marsovcev, dozdevnih prebivalcev najbližje nam zvezde, na zemljo. Po antenah in aparatih so brnela Marsova letala, čuli so se kriki Marsovih vojakov, pokale so puške, tulile sirene, grmeli topovi. Američanom se je ta radio-fantazija zdela tako resnična, da so morali program predčasno zaključiti.

Vsi zemljani brez izjeme živijo v bojazni pred nekim hudim in zlim, ki naj pride in je že tu. Iz listov, radio-poročil in še ustmenih pripovedovanj se nam je vsem vsaj v podzavesti ustvarila slika medsebojno sprtih ljudstev zemeljskih kontinentov. Amerika se mrzlično oborožuje pred nevarnostjo, ki ji bojdja grozi iz Evrope, afriška zemlja postaja za evropske države pravoati vulkan sporov in nemirov, na azijski celini se koljeta Japonec in Kitajec. Kar imenujemo družino narodov, to so v resnici samo drobci in kosci nekega človeštva. Iz Wilsona, ki je nekoč izustil besedo o enakopravnosti narodov, se danes norčujemo in listi se nad njim pozabavljajo. Saj je Bog sam ustvaril plemena, belo, rdeče, rjavo in črno in še med belimi in rjavimi bolj ali manj bele in bolj ter manj rjave. S to legitimacijo so šli pred stoletji beli ljudje med črne, rumene in rdeče, si jih zasušnili ali jih celo iztrebili, njihove dežele pa nazvali kolonije, dominijone ali zaščitene pokrajine. V belem plemenu se je našel celo narod, ki si je nadel za svoj cilj gospodarstvo nad vsemi narodi vseh barv, njegove skomine svetovnega imperIALIZMA so našle pri Angležih in Francozih in Amerikancih vse preveč odmeva, danes pa se na začudenje le-ti hudujejo, če ob njih prepovedujejo taisto plemensko teorijo še drugi in sicer odkrito brez vsake hlimbe. Pri vsem tem je ostal seve svet raztrgan in razkosan.

Tisti azijski polotok, ki ga imenujemo Evropo! Sedež velikih, svetovnih imperijev je, osrčje krščanstva, izhodišče sodobne svetovne kulture, civilizacije in organizacije. Pri Evropi je hodila v šolo velika Amerika, Afrika in Avstralija sta do danes večinoma evropska last, hudo se nad Azijo jezi Evropa, kateri Japonci danes zapirajo doslej odprta azijska vrata. Do včeraj še je ta Evropa menila, da bo urejevala in vladala ves svet s svojo Zvezo narodov. Pri tem pa je že skozi stoletja do danes sama needina in se narod za narodom izneverja evropskim interesom. Od francoskih cesarjev in kraljev pa preko ruskih carjev do angleških ministrov je bilo tako, da so sicer govorili o Evropi in evropskih interesih, menili pa svoje države in svoje koristi.

Poglejmo nekoliko podrobneje to, kar imenujemo današnjo Evropo. V londonskem parlamentu se bori Chamberlain z ostro opozicijo, ki ne veruje v njegov politični program, kateri predvideva sodelovanje štirih evropskih velesil. V Franciji se krega z opozicijo Daladier in se postavlja po robu svojemu tekmecu socialistu Blumu. V Rusiji so najprej izginil Radek, Krylenko, Tuhačevski, nato še Ježov in sedaj menda še Dimitrov. Poljska ima slabo vest zaradi Ukrajine, v Rumuniji se notranje pripravljajo na velike zunanje dogodke. Nič manjše trenje ne vlada v Bolgariji, ki je še močno nerazčiščena. Ogrska se veseli svojega plena in misli na nove osvojitve. Čehoslovaška zbira in urejuje preostale drobce. V Španiji se te-

pejo naprej brez vidnega konca. Pri vsem žalostnem se človek nehoti divi: drznim poletom nemških in italijanskih politikov, ki so bili očitno dobri učenci francoske in angleške šole in ki danes že prekašajo svoje mojstre.

Kaj je privedlo Evropo do njenega žalostnega današnjega položaja? Kdo je učil Francoze in Angleže evropskega imperializma? Kdo je zanetil v Rusiji med ubogim narodom požar, ki meče svoje sence širom cele zemlje? Kje so vzroki notranje razprtije vseh, prav vseh ljudstev v Evropi? Kdo je prvi povod, da je krvavela Čehoslovaška? Krivec je tisti, ki je pred stoletji izruval iz src evropskih držav misel krščanskega sožitja ljudstev in pridigoval Evropi evangelij o pravici močnejšega in nasilnejšega. Krivdo nosi tisti, ki je z mečem razrednega sovraštva raztelesil evropske narode, da krvavijo danes iz tisočih ran. Vzrok strašnih nižin, v katerih se danes nahaja evropska miselnost, je oni, ki je ljudstvom propovedoval vero materializma, gole sebičnosti in posvetnosti. Menimo pri tem ljudstvo s pečatom

večnega Ahasvera, oni narod, ki je domala pred dva tisoč leti v svoji strašni zaslepljenosti kriknil svojo sodbo: „Njegova kri naj pride na nas in na naše otroke!“ Od tistega dne do danes je nosil v svet besedo Antikrista in zoperstavljal ljubezni sovraštvo, pravici nasilje, molitvi k Bogu svoj krik po posvetnem užitku in udobju.

Proč z židovstvom! ta klic čujemo iz vrste evropskih držav. Nauk, ki ga je židovstvo učilo v svoji dobi, postaja danes njegova sodba in obsodba. Hotelo je silo in ima silo. Hotelo je sovraštvo in ima sovraštvo. Hotelo je imperializem in ima imperializem. V svojem jedru je antisemitizem ali protizidovstvo težnja narodov, da se rešijo ahasverskega prokletstva, in želja po novem, lepšem sožitju stanov, narodov in kontinentov. Dvoboju dveh velikih svetov, krščanskega in židovskega, materialističnega, se danes prikazuje tako, da se materialistični svet tepe in muči z orožjem, ki ga je skoval sam. Strašna prorokba o Njegovi krvi, ki naj pride na nje in njihove otroke, se prvič uresničuje.

Nova vlada v Jugoslaviji.

Po izvršenih državnozborskih volitvah je vlada dr. Stojadinoviča odstopila. Knez-namestnik Pavel je nato naročil dr. Stojadinoviču, naj sestavi novo vlado. Kraljevi namestniki so v imenu kralja Petra podpisali ukaz, ki postavlja novo vlado. V

Blagoslovljeno

**ново leto
želita naročnikom
in prijateljem**

uredništvo in uprava.

njej je dr. Stojadinovič ministrski predsednik in zunanji minister, dr. Spaho, Simonovič, Stankovič in še pet drugih čalnov bivše vlade je ohranilo svoja področja, na novo pa so vstopili v vlado kot notranji minister Ačimovič, upravnik mesta Beograd, kot minister brez posebnega področja ravnatelj kmetijske posojilnice v Gornji Ragoni Franc Snój in kot poštni minister Jovanovič, župan mesta Skoplje. Dosedanji notranji minister dr. Korošec prevzame mesto predsednika Narodne skupščine, Slovence pa bosta v novi vladi zastopala gradbeni minister dr. Miha Krek in minister Snój. Po vladni zaprisegi je dr. Stojadinovič sporočil zastopnikom časopisja, da nova vlada ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji in ne v notranji politiki. „Nova vlada bo nadaljevala delo dosedanje!“ — K spremembi vlade so nemški listi zapisali domnevo, da stopa dr. Stojadinovič k rešitvi hrvaškega vprašanja.

Novo življenje na Slovaškem.

Prve volitve v slovaško poslansko zbornico so bile prava manifestacija slovaške narodne misli. Vložena je bila samo lista zedinjene slovaške stranke, volilci pa so morali pri glasovanju odgovorjati na vprašanje: „Ali hočete sodelovati pri zidanju nove, svobodne in neodvisne Slovaške?“ z „da“ ali „ne“. Volitve so potekle v popolnem miru. Ljudstvo je prihajalo na volišča v sprevo-dih, z zastavami in godbo. Pred volišči so se vršile manifestacije za samostojno Slovaško in njene voditelje, proti židom in drugim, katerim je slovaška samouprava trn v peti. V 200 občinah so šli volit vsi volilci in so vsi glasovali za program sedanje samoupravne vlade. Slovaški narodni zbor se setane 18. januarja. Za praznike pa je bival med Slovaki predsednik čehoslovaške republike dr. Hacha. Poklonil se je spominu umrlega voditelja Slovakov Andreja Hlinke.

Nemci na Slovaškem imajo kulturno avtonomijo.

Slovaški prosvetni minister je izjavil zastopstvu nemške manjšine, da bo vlada čimprej izvedla manjšinsko samoupravo. Vodja Nemcev, dr. Karmasin, je bil imenovan za državnega podtajnika. Slovaški vladi je predložil sledeči načrt rešitve manjšinskega vprašanja: V prosvetnem ministrstvu se ustanovi poseben oddelek za nemško šolstvo. Imenujejo se trije nemški nadzorniki za nemške ljudske, srednje in meščanske šole. Takoj se ustanovijo tri nemške meščanske šole. Da se izgradi popolna kulturna samouprava, oskrbuje nemški oddelek v prosvetnem ministrstvu tudi vse druge kulturne zadeve Nemcev na Slovaškem.

Japonci popuščajo?

Z Daljnega vzhoda poročajo, da se razmerje med Rusijo in Japonsko ostri. Baje posvečajo sovjeti vso svojo pozornost Kitajski in pripravljajo za vigrad obračun z Japonci. Pri tem računajo, da se bo Japonska v borbi s Kitajci popolnoma izčrpala in jo bodo sovjeti zlahka prisilili na kolena. Ta vest se zdi verjetna, ker je japonska vlada vnovič ponudila Kitajski mir, če prizna Mandžurijo, Mongolijo ter se odpove paktu s sovjeti. Za to je Japonska pripravljena, da odpokliče svoje čete s kitajskega ozemlja, pridrži si samo pravico na izkoriščanje premogovnikov in drugih rudnikov, ki jih rabijo njene industrije. Iz Mandžurije se širijo vesti, da je tam izbruhnila vstaja, ki jo Japonci komaj mojstrijo.

Sv. oče je praznoval pred prazniki jubilej biser-nega mašništva. Pred 60 leti je daroval svojo prvo daritev. Visoki slavljenec boleha vsled težke naduhe, vendar je njegovo zdravstveno stanje po zadnjem napadu spet zadovoljivo.

Junaška beseda. Češki katoliški kulturni delavci so naslovili na učiteljstvo spomenico, v kateri pravijo med drugim: „V inozemstvu imamo sloves naroda, ki je brezvestno uničeval verske vrednote. Z orožjem, ki smo ga skovali sami, smo bili strašno udarjeni. Danes smo majhni in ubogi. Samo Bog je še ostal. Vrnimo šoli Boga, Kristusa, njegovo učenje in simbol njegove ljubezni, križi! Krščansko ljugstvo tega ali onega političnega tabo-ra nam bo za to hvaležno. Bog, Cerkev in sveti češki zaščitniki so danes naša edina uteha in uteha naših odvzetih nam bratov...“

Avstrijskih židov je bilo v marcu t. l. okroglo 300.000. Še pred preobratom se jih je izselilo 1500, v teku aprila nadaljnih 60.000. Do 15. decembra je odpotovalo skupno 70.000 židov. Göringova obljuba povodom prvega prihoda na Dunaj, da bo temeljito izčistil dunajsko mesto, se torej v polni meri izjava. Približno četrtnina vseh dunajskih hiš je bila v lasti židov, sedaj pa jih upravljajo ariji oz. vladni komisariji.

V Italiji židje ne smejo imeti zemljišč, ki nosijo nad 5000 lir letno, in ne mestne lastnine, vredne nad 20.000 lir. Židje ne smejo voditi obratov, kjer je zaposlenih nad 100 oseb, in ne služiti vojake. Zaplenjeno premoženje je vlada plačala z državnimi obveznicami. Orožarne in druge tovarne bo prevzela država oz. arijski podjetniki. Ostala podjetja izobešajo napise s pridevkom „Arijska podjetja“. Spremenili so tudi židovske nazive ulic.

Kaj pravi italijanski zunanji minister? Grof Ciano je nedavno bival v Budimpešti. V napitnici se je dotaknil italijanske politike v Podonavju in dejal med drugim: „Sedanje razmerje v Srednji Evropi daje velike možnosti za pristrčno sodelovanje med osjo Rim—Berlin in med srednjeevropskimi ter podonavskimi državami. Z največjim zadoščenjem vidimo, kako se v srednji in podonavski Evropi danes kažejo predpogoji novega skupnega in plodnega sožitja. To življenje je visoki cilj italijanske politike, ki bo v srednji Evropi in Podonavju vedno temeljila na prijateljstvu z Madžarsko, na osi Rim—Berlin in na sporazumu z Jugoslavijo. — Časopisje se nagiba k verjetnosti, da je bil v Budimpešti povodom bivanja Ciana tudi govor o Podkarpatski Rusiji, katero bi Italija rada ohranila v okvirju oslabiljene Čehoslovaške.

Poljaki in Ukrajina. Izgleda, da zgodovina Poljakov ni izmodrila. V poslanski zbornici so ukrajinski poslanci vložili zahtevo po kulturni samoupravi in podprli svoje zahteve s političnimi, zgodovinskimi in narodnimi razlogi. Poljska zbornica je zahtevo odklonila z burnim prekanjem in je odložila njeno razpravo. Poljsko postopanje je našlo odmev v inozemstvu in že se javljajo nekatere države, ki jim je pri srcu ukrajinska država. V neki državi pa se celo že zbirajo ukrajinski begunci v prostovoljno armado, ki stoji pod poveljstvom ukrajinskega kneza Razumovskega.

Ostala politika v par besedah. Ogrska vlada je izdala protizidovski zakon, ki odstavlja žide od vodilnih mest in omejuje njihovo število v določenih poklicih. — Španski republikanci bodo od slej sprejemali iz Amerike mesečno 100.000 sodov moke. — Dunajski žid Bosel je bil obsojen na 1 milijon 200 tisoč dolarjev, ki jih mora plačati poštni hranilnici. — Za novega rumunskega zunanjega ministra je bil imenovan Gafencu, ki je odločen nasprotnik levičarjev. — Pri volitvah na Poljskem je napredovala opozicija. — Chamberlain in Daladier sta dobila zaupnico svojih poslancev. — Italija bo uvedla ljudsko motorno kolo, ki bo stalo samo 2000—2500 lir. — Ogromen finančni škandal so odkrili v New Yorku in zaprli več italijanskih židov. — Prekmurski delavci, zaposleni preko leta v Nemčiji, so prinesli domov skupno okroglo 25 milijonov dinarjev. — Ameriške države se na svojem vseamerškem kongresu v Limi protivijo, da bi se organizirale za enoten nastop proti Evropi. — Poljski zunanji minister Beck se je mudil v Parizu in se razgovarjal z francoskimi političnimi krogi. — Češka vlada je razpustila komunistično stranko. — Italija je odpovedala Franciji sporazum, ki ga je svoječasno podpisal Laval. — 86 odstotkov vsega poljskega kapitala je v rokah židov. Pričetkom antisemitičnega gibanja se torej ni čuditi.

List je tvoje zrcalo!

Urednikovo kramljanje o našem slovenskem tedniku.

Koncem leta se običajno oglasi še urednik s svojim pismom hvale, graje in prošnje. Naj ta častitljiva navada obvelja še letos!

Naša nova država pripisuje javnemu tisku veliko važnost. Tudi v področju časopisja sta nekoč obstojala dva velika tabora. Nekateri listi so zagovarjali in podpirali delo vsakokratne vlade, drugi so to delo bolj ali manj stvarno ocenjevali in krtačili ter nudili svoje nasvete v tem ali onem vprašanju narodnega življenja. Narodni socializem postavlja vse javno in dosegljivo zasebno življenje v službo narodne družine, katere predstavnik in glasnik je on sam. Kot za vsa področja je razglasil, zvest svojemu načelu, tudi za javni tisk vrhovno pravilo: **časopisje Velike Nemčije mora nujno in brezpogojno služiti interesom in koristi narodne družine, čast in blaginja naroda sta mu vrhovni tiskovni paragrafi.** Urednikom je dal značaj javno-pravnih delavcev, zanje ustvaril posebno poklicno sodstvo ter jim poveril poklicno, kazensko- in civilno-pravno odgovornost za vsebino njihovega časopisja.

Našemu „Koroškemu Slovenceu“ novo tiskovno pravo ni ničesar novega. Vsikdar že je bila naloga našega glasila, da ščiti slovensko čast in skrbi za duhovno, duševno in gospodarsko blaginjo svojega ljudstva. Naj uredništvo še dostavi, da vidi v neoviranem izhajanju slovenskega tednika načelno odobrenje pristojne tiskovne oblasti in še razumevanje njegovih teženj — braniti ugled in blaginjo slovenske narodne družine na Koroškem. Jasno in brezkompromisno podčrtava slovenski tednik na drugi strani pripadnost koroških Slovencev k veliki nemški državi. Z nevoljo pa beležita urednik in upravnik lista povsem neosnovane in lažnjive očitke mnogih krajevnih faktorjev proti slovenskemu tedniku. Narodna zvestoba in državljanska lojalnost sta fundament, na katerih je in bo slovenski koroški tednik vsikdar gradil.

Sodobni modroslovci in družboslovci nam narod razlagajo kot živo, v udih vidno bitje, ki se — kot človek — hrani, ki misli, čustvuje, ima želje, občuti veselje in žalost, se dviga v veri in pada v bojazni, torej kot bitje, ki ima telo, dušo in srce. Kdor je svoj narod in svojo narodnost nekoliko globlje doživljal, mora pritrditi tej znanstveni podobi naroda.

Narodni list je zrcalo, iz katerega zre narodova podoba. Ni samo listov napis njegova glava, marveč še njegov uvodnik in njegov razgled po svetu in zemlji. V prosvetnem kotičku bije narodovo srce — res je, njegovi utripi so često rahli, zelo rahli. Včasih se človeku zdi, kot bi njegov narod bolehal na neki srčni napaki. Iz domačih vesti diha ljudsko življenje, v številnih krajevnih dopisih kroži narodova kri. V pre mnogih člankih nepolitičnega dela se oglašča narodova vest, opozarjajoča in proseča, vesela in nemirna. Iz gospodarskega vestnika zre ljudstvo

v svoji težki skrbi za vsakdanji kos črnega kruha. Načelo slovenske in državljanske zvestobe je listova hrbtenica, prožna in gibljiva, a nikdar zlomljiva. List z zlomljeno hrbtenico mora izhirati in naj ga zdravijo še tako učeni zdravniki. Kot spreminja človek vsak trenutek svoje poglede in posveča svojo pozornost sedaj temu, sedaj drugemu vprašanju ter sprejema utise od vseh strani, tako menjava tudi vsakokratna številka svojo vsebino, neizpremenjena pa ostane njena oblika. Kakor mali, revni ljudje, ima tudi naš list poleg delavniške samo eno praznično obleko in še to mora štediti za velike, prav velike praznike.

Sedaj, prijatelji, se poglejmo bolj natanko v zrcalo našega tednika! Ali nas iz slovenskega tednika še motri mladi, čvrsti slovenski korenjak bistre glave, zdravega, za vse dobro in plemenito utripajočega srca, verne slovenske duše, svežih, rdeče pobarvanih lic, jedrnate slovenske besede, nepohabljenih udov, čiste, četudi preproste obleke? Prej pa še to na uho: **narod ne mora biti samo eden ali drugi, marveč smo ti in ti in mi vsi!**

H koncu eno samo prošnjo: Iz zrcalca našega „Koroškega Slovencea“ naj nas gleda pravi, zavedni Slovenec, korenjak na duši in telesu! Skrb nas vseh, ki smo udje slovenske narodne družine, bodi, da njegova slika ne bo nikdar bledelela in nikdar obledela. **Kajti slovenski koroški narod bi minul, če bi bili kedaj vidni samo še obris raztrganih in razdejanih drobcev slovenskega narodnega telesa.**

Pojavi, ki vznemirjajo.

V uredništvu našega lista se množijo pismena in ustmena poročila, katerih stvarnost je izpričana in so dokazi oziroma priče na razpolago. Iz poročil izhaja, da se izvaja ponekod na Slovence močan moralni pritisk in da mnogi krajevni funkcionarji in mogotci skušajo naše rojake zavajati k narodni nezvestobi. To dejstvo v narodno-socialistični državi, ki je — da se izrazimo s svoječasnimi besedami deželnega glavarja — postavila narodno zvestobo na najvišje mesto, iznenadi. Ker je tudi dolžnost slovenskega tiska v Nemčiji, da skrbi v svojem področju za čistočo narodnostne miselnosti, navajamo oblasti in javnosti v vednost tri teh slučajev:

Slovensko kulturno društvo v Galiciji je med najmlajšimi in nikakor med najslabšimi slovenskimi organizacijami. V njegovem krogu se družijo mlado in staro. Pred par tedni pa obvestijo nekatere matere, članice, društvenega predsednika, da hočejo izstopiti iz društva, ker sicer po izjavi nekega funkcionarja ne smejo pripadati narodno-socialistični ženski zvezi. Dve drugi materi mu izrazita začudenje, kako da bi bilo slovensko društvo komu v napotje. Predsednik javi zadevo v prosvetno pisarno v Celovec in dobi odgovor, da je vrhovno vodstvo ženske organizacije za deželo zanimalo, da bi Slovenke ne smele biti članice pri nar. soc. organizaciji. Ta slučaj še ni pozabljen, že se v sosednji vasi zgodi drugi slični:

Podlistek

Pantelejmon Romanov:

Popisovanje.

(Iz zbirke „Začarana vas“.)

Za popisom živine, ki so jo od vsake hiše vzeli nekaj za meso, so se pripeljali iz mesta neki ljudje, sklicali sejo ter razglasili, da je treba sestaviti spisek otrok, ki še niso godni za šolo.

Kmetje, stoječi v temni, zakajeni šoli, so se spogledali.

„Kako pravite? Popisati otroke?“

„Ne popisati, temveč sestaviti spisek!“ so pravili došleci.

„Vse je isti vrag!“

„Se že peljejo!“ se je oglašil nekdo v ozadju.

Vse se je plašno ozrlo.

„Prej so se spravili na živino, zdaj so se prikradli pa na otroke.“

„Kaj, mar boste pobirali sedaj tudi otroke?“ se je začul zadaj norčav glas.

Došleci, zaposleni s svojimi spisi, niso nič odgovorili.

„Pobrali jih morda ne bodo, ampak dobrega ne bo nič iz tega!“

„Spisek se mora sestaviti takole...“ se je oglašil nekdo med došlimi. Vzel je v roke list papirja in zrl vanj.

Vsi so utihnili in v sklenjeni gruči so se pomaknili naprej, kot bi se bali, da preslišijo tolmačenje.

...do petega leta posebej, do sedmega posebej. Drugih pa sploh treba ni. Ste razumeli?“

Vse je molčalo.

„Sicer pa pojdemo po hišah in bomo zapisovali. Objavljam, da je seja zaključena.“

„Dovolite vprašanje, čemu je to sploh potrebno?“ se je oglašil trgovec, član „seljsovjeta“.

„Radi zbiranja podatkov v svrhu zasiguranja statistike in pedagogike,“ je rekel človek s spisi, ne da bi pogledal trgovca. Hitel je pobirati liste kot sodnik, ki je ravnokar izrekel sodbo, proti kateri ni kasacije, ne apelacije.

„Zopet odvezemanje... Kdaj pa bo tega vendar konec?“

„Lahko greste! Otroke pripravite takoj!“

Planile so žene iz šole in drle domov s tako preplašenimi obrazi, da so mimo vozeči moške ustavili konje in začudeno zrlili gori in naokoli, kot bi bilo plat zvona.

„Čisto nora sem in ne vem, kam bi dala svojega otroka!“ se je začula iz neke veže.

„Ja, saj ne veš, od katere strani te bodo ugriznili!“

Niti pet minut ni minilo, pa so se vsule ženske iz hiš ter na rokah in pod pazduho vlačile nekaj v daljine kote dvorišč, kot se rešujejo stvari ob požaru. Iz konoplje pa je bilo čuti krič in vik otrok.

„Že gredo!...“

Planile so žene iz konoplje, postavile so se ob hišnih pragih in težkih src čakale komisijo.

Ko je dospela komisija v spremstvu trgovca v prvo hišo ter razgrnila po mizi papirje, hoteč vpisovati, se je izkazalo, da je ta hiša brez otrok. Tudi v naslednjih hišah ni bilo nobenega otroka. So se že dobili, pa tudi to poredkoma in le bolj veliki dvanajstih do trinajstih let.

„Kako to, da pri vas ni nobenih otrok?“

„Kdaj pa je bilo čas roditi...? Zdaj je bila voj-

na, zdaj spet...“

„Kdo pa kriči tam pri tebi?“

„To je pri sosedu, očka...“

Šli so v drugo hišo. Na pragu je stala preplašena mlada žena ter venomer trdila:

„On je za nič, očka, čisto za nič! Ne rok, ne nog ne more dvigniti.“

„Kdo je za nič? Kaj je za nič?... Vse eno: zdaj je bolan, potem bo ozdravel...“

„Ti-le, brate, ne bodo dolgo razpravljali“ — se je oglašil nekdo iz gruče, ki se je molče pomikala za komisijo.

Le pri kovačici so dobili kar pet otrok. Ko je vstopila komisija, jo je našla sedečo na tleh in brskajočo po glavi starejšega 7letnega sina. Kakor je sedela, tako je obsedela.

„Ujeli so jo...“ je rekel nekdo razločno.

Zapisali so vseh pet. Namesto matere je odgovarjala mlada sosedka — ker sama kovačica ni mogla izpregovoriti niti besedice.

„Kam pa so izginili tvoji otroci?“ je začudeno vprašal trgovec mlado ženo.

Ošnila ga je s pogledom, pokazala mu je izpod predpasnika pest ter urno izpregovorila:

„Jaz jih nisem imela. To so bili sestrični.“

„Vrag vedi, kaj...“ je rekel trgovec in skomignil z rameni.

„Tu pa ni bilo vredno niti migniti,“ je dejal došlec, oziraje se na list.

Ko je komisija odšla k trgovcu na čaj, je konoplja ponovno oživela. Eni so vlačili zibelke nazaj v hiše, drugi so raztreseno brodili po konoplji, tretji pa so kričali nanje.

„Kaj se podiš po tuji konoplji!“

„Malega sem izgubila, to je...“ Jezus, Marija, saj sem ga položila tu ob meji!“

Apaška vas je hudo trpela po toči. Organizacija NSV je sedaj razdelila med tamošnje posestnike precej moke, da odpomore najhujši potrebi. O tem se razgovarja družba gospodarjev v neki apaški gostilni. Kar se oglasi eden gospodarjev z izjavo, ki nikakor ni mogla zrasti v njegovi glavi, in pravi: „Vi Slovenci ste sicer dobri državljani, a kot člani izobraževalnega društva škodujete narodno-socialistični stranki. Če bi ne bili pri slovenski organizaciji, bi dobili več moke.“ Navzoči slovenski posestniki na to osupnejo.

V sosednji Žitari vesi prosi član slovenske „Trte“ za izstavo pravstvenega spričevala in dobi namig, naj se odjavi kot član slovenske organizacije. Malemu kajžlarju sporoči župan iste občine, naj izstopi iz slovenskega izobraževalnega društva, če hoče dobiti pomoč za svoje otroke.

— Mi Slovenci se doslej branimo utisa, da bi bili v napotje državi in stranki. Posebno za to, ker nas načela državne stranke in izjave odgovornih voditeljev potrjujejo v naši slovenski narodni zvestobi. V veri v ta načela in izjave smo svoječasno izgovorili stoddostno svoj „Ja!“, v isti veri želimo odpomoči za slučaje, kakor so navedeni.

Domače novice

Srarsostno zavarovanje rokodelcev.

Kancler je podpisal zakon o starostnem zavarovanju rokodelcev. 1. januarja 1939 so vsi samostojni rokodelci zavarovani pri državni zavarovalnici za nastavljenec. Rokodelcem samim je prepuščeno, da se zavarujejo bodisi na starostno rento ali na enkratno odpravnino ali pa na kapital in polovično rento. Za priletne rokodelce je predvidena posebna oskrba za starost. Premija se bo ravnala po zadnjem letnem dohodku, izkazanem davčni oblasti. Zavarovani pa bodo tudi rokodelci ne oziraje se na višino dohodkov.

Naš novi podlistek. S prvo številko novega leta začnemo priobčevati v podlistku povest „Leteče sence“, katero je spisal slovaški pisatelj Svetozar Hruban Vojanský in v slovenščino prevedel Fran Albrecht. Povest prinaša odlomek slovaškega narodnega življenja, torej onega naroda, o katerem se je v zadnjih mesecih tolikanj govorilo. Značaj in življenjske prilike slovaškega naroda sličejo slovenskemu značaju in našim razmeram. Tudi slovaško ljudstvo je v večini preprosto kmetiško. Z vzgledno vztrajnostjo se bori že stoletja za svoje narodne vzore, v najnovejši dobi šele jim bo zamoglo slediti svobodno in neovirano. Naslov „Leteče sence“ je simboličen in pomeni nekatere slabosti slovaškega naroda, ki so kakor prehodne sence, ki le mimogrede zamogle sončne žarke, nad njim pa „gospoduje tihi, večni soj idealov“. Povest izžareva pisateljevo toplo in pristrčno vero v življenje slovaškega naroda. Uverjeni smo, da bo novi podlistek med našimi čitatelji vzbudil polno zanimanje.

„Tu je neko otroče!“ so klicali z druge strani. Samo lastnice dojenčkov so mirno nesle svoj tovor, nevoljno se oziraje na begajoče sosede.

„To ni življenje, temveč pravi pekel: enkrat zganjaš živino, drugič skrivaš otroke...“ je vzdihnila mlada žena z dojenčkom.

„Lahko je tebi! Pograbila si pod pazduho zibelko, pa hajdi z njo. Tukaj se pa muči: dvoje v naročju, dvoje se drži za krilo, enega sem pa še izgubila.“

„Pa so le spretno obrnili! V petih minutah. So se izučili pri popisovanju živine.“

Vse je bilo zadovoljno, le kovačica je sedela v travi ob vozu in glasno jokala. Kolikor je imela otrok, toliko so jih zapisali. Zasačili so jo kar koj na mestu. V krogu so stali ljudje okoli nje ter jo gledali.

„Pa je notri po nedolžnem,“ jo je pomiloval nekdo.

„Še vedno je bolje z otroki, kot z živino. Ti so se razlezli. Nič hudega. Druga reč pa je, če vlečeš enoletnega bika na vrvi. Sune te od zadaj, sune, da oči kar na čelo lezejo.“

„Tedaj so pobrali mnogo živine!“

Na cesti se je pojavil trgovec.

„Vsi, ki so prijavili otroke, naj gredo v soboto v mesto.“

Nehote se je vse ozrlo na kovačico.

„Kaj pa bo tam?“

„Dobili bodo obleko, obuvalo...“

Nekaj časa so vsi molčali.

Naposled je nekdo jezno pljunil in rekel:

„To je prekleto življenje! Na, nikoli ne zadeneš prav!“

Kovačico pa so spet obstopili in ji zavidali: ena sama iz vasi se ni zmotila. Prevel P. V.

Vplačalnice prilagamo današnji številki vsem cenjenim naročnikom ter prosimo, da bi se jih blagovolili takoj poslužiti.

Rojstva, smrti in poroke bo z novim letom glasom drž. zakona oz. odloka dež. vlade uradno beležila in potrjevala država sama. V posameznih občinah so za to določeni posebni uradniki, katerim je treba odslej javljati rojstva, poroke in smrti. Rojstvo javi ustmeno tekom tedna oče ali babica, zdravnik ali druga, pri porodu navzoča oseba ali mati, ko je okrevala. Smrtne slučaje javi družinski oče ali oni, v čigar stanovanju je rajni umrl ali druga oseba, ki je bila pri smrti navzoča ali je o smrti poučena. Javi se ustmeno tekom naslednjega delavnika. Vrstni red oseb, ki so dolžne prijaviti rojstva ali smrti, je obvezen. Če je oče zadržan ali če je otrok nezakonski, javi porod babica; če je babica zadržana, mora javiti zdravnik. Istotako pri smrti. Če je oče zadržan, javi smrt oseba, v katere stanovanju se je smrt pripetila in potem šele tretja, o smrti poučena oseba. Pri prijavi poroda je treba prinesiti sledeče listine: rojstna lista starišev, poročni list starišev in očetov domovinski list. Pri nezakonskih otrocih je treba predložiti materin rojstni in domovinski list. Pri smrtnih slučajih predložimo rajnega rojstni list, domovnico in poročni list.

Državne oklice in poroke bodo v novem letu vršili državni uradniki po občinah. Ženin in nevesta predložita: svoja rojstna lista, rojstne liste svojih starišev, poročna lista starišev, svoji domovnici in potrdili svojih občin o stalnem bivališču. Oklicevalo se bo z raglasom na občinskih tablah.

Šolske počitnice v šolskem letu 1938—39. Prvo poletje se zaključi 11. februarja, počitnic ni. — Velikonočne počitnice trajajo od 5. do 11. aprila, binkoštno od 27. do 30. majnika. Termin velikih počitnic še ni znan.

Suetschach — Sveče. Letošnjo jesem smo se prav živahno ženili. Kar sedem parov je bilo, med njimi pa se dva para nista cerkveno poročila. Dne 11. t. m. je č. g. Millonig v slovenski kapelici v Celovcu poročal tajnika društva „Kočna“ g. Gustl-Paka, pd. Breznikarja z Bistrice, z gčno Marico Klemenjakovo, pd. Tičarjevo v Št. Ožboltu. Pred poročnim obredom je duhovnik nagovoril ženina in nevesto z globokimi besedami o pomenu sv. zakona. — Mnogo se pri nas govori o visokem cerkvenem davku, ki da bo baje kmalu uveden. Vesti so bile raztrošene s prozornim namenom, da bi se ljudstvo odtujilo cerkvi. Škofovo pismo predzadnje nedelje jih je nato postavilo na laž.

Domači drobiž. Ostro je nastopil nadzornik za cene v deželi. Odrejenih je bilo 300 denarnih glob, 4 trgovine so bile prehodno zaprte. — V Grebinju so svečano otvorili na gradu Ehrenegg prvo narodno-socialistično kmečko šolo, ki naj postane — tako je izjavil deželni kmečki vodja — vzgajališče narodno-socialističnih voditeljev kmetijstva. — Vloge na državne urade (tudi s sedežem v Avstriji) so proste kolekov. — Celovski nadžupan je odredil, da se stroški za pogrebe na mestnem pokopališču znižajo za petino dosedanje višine. — Vsi trgovci brez izjeme so obvezani, da z novim letom vodijo trgovske knjige. — Za poživitev ovčereje dovoljuje deželna kmečka zveza Südmark v Gradcu posojila. Omenjena zveza kupuje v te svrhe večje število plemenskih ovac in ovnov. — Koroške šole, med njimi tudi šoli v Št. Ilju ob Dravi in Št. Jakobu sta posetila dva zastopnika berlinskega prosvetnega ministrstva. — Na Podkorenu se je pri sekanju drv ponesrečil 65letni delavec Janez Mihelič iz Kranjske gore. — Telefonski pogovori z Jugoslavijo in drugimi državami se bodo zaračunali po minutah.

Naša prosveta

Krepke življenjske volje!

Ponekod postajamo malodušni. Majhne in osamele se čutimo. Velikega sosedu nas je strah. Plaši nas zla beseda kakega vaškega mogotca. Razne vesti, dostikrat pretirane ali tudi neutemeljene, nas plašijo. Pa leze v naša srca bojazen za nas in za našo bližnjo bodočnost.

Ali nas je treba biti strah, ker smo majhni?

Tri milijone ljudi šteje mali irski narod. Stoletja dolgo se je obupno boril za svojo narodnostno bit. Polovica ljudstva se je izselila v ameriške rudnike in na farme. V domovini se je pred desetletji zadnjič izgovorila irska beseda. A irski narod je vztrajal, ker je imel krepko voljo za življenje! Njegova močna volja ga je vodila do zmage!

Norvežanov je komaj dva in pol milijona. Komaj 70 let je od tega, ko njihov jezik ni imel nikake veljave. V vsem javnem življenju se je bohotila danščina. A narod je veroval v svoje vzo-

re, vztrajal in zmagal. Danes slovijo Norvežani po svoji visoki kulturi in predvsem književnosti.

Islandcev sredi oceana je komaj stotisoč. Že davno bi si jih kak večji narod kulturno podredil, če ne bi bilo v maloštevilnem islandskem ljudstvu toliko življenjske živalosti in krepkosti. Svoji trpežnosti in vztrajnosti se imajo zahvaliti, da imajo danes dobro razvito lastno šolstvo in upoštevano knjiženost.

Mali narodič Flamcev v državi Belgiji je vzor narodne čilosti. Večstoletna njegova zgodovina je izpolnjena z borbo za pravico narodnega jezika in flamske kulture. V mestih in v krogih izobraženstva se je razkošila francoska govorica in kultura, vlada sama je bila hudo nerazpoložena napram flamskemu narodnostnemu gibanju in ga je skušala zatreti z vsemi sredstvi. Pred petdesetletjem so si Flamci izvojevali prve narodne pravice, danes je flamsčina učni jezik nižjega šolstva in uradna govorica krajevnih uradov, jutri morda že bo uživala vso pravico javnosti.

Dvainpolmilijonski slovaški narod je bil domala pritiran do obupa. Njegov pisarni jezik ni nič starejši od našega slovenskega, borba za njegovo pravico pa je bila še neprimerno težja. Madžari so jih madžarizirali, Nemci germanizirali, židje mu pili njegovo srčno kri, še bratski češki narod jim ni priznaval enakopravnosti, Poljaki pa bili dostikrat celo hujši od Madžarov. Pa so vztrajali in danes se njihovemu junaštvu divi celi svet.

Še je cela vrsta drugih vzgledov, ki dokazujejo, da na svetovni pozornici ne odločuje število, marveč krepka volja. Tem dokazom bi lahko dodali druge, kako so veliki narodi izhiral in izginili, ker je bila njihova volja za narodno življenje šibka in neznačajna.

Narodna življenjska volja je najbolj vidna v tem, kako ljudstvo ravna s svojo narodno, materno govorico. Žilav, krepak narod jo ljubosumno ščiti in goji, čisti jo tujih primesi in jo skuša uveljaviti v vsem svojem javnem in zasebnem življenju.

Naš slovenski jezik se po zvočnosti in uglajenosti lahko meri z jeziki narodov-velikanov. Lahko služi za posodo največjih misli književnikom in znanstvenikom. Največji slovenski pesnik Oton Župančič je v žlahtno posodo slovenskega jezika presadil največja dela svetovno-znanega Angleža Viljema Shakespeare. Strokovnjaki so se o teh prevodih izjavili, da dosegajo angleške izvirnike. Znanstveniki na ljubljanskem vseučilišču predavajo in izdajajo svoja dela v slovenščini. Visoko kulturnost slovenskega naroda in jezika je jugoslovanska vlada priznala z zakonitvijo „Slovenske akademije znanosti in umetnosti“, vrhovne ustanove za slovensko kulturno življenje.

Še nekaj: Pravica materne jezika je prva naravna pravica, katero ima vsak narod na svetu. Narava sama ji je dala jamstva, da je nihče na svetu ne more kršiti brez kazni, ki nujno sledi prej ali slej. Führer in kancler Hitler je v knjigi „Mein Kampf“ iz iste doslednosti označil raznarodovanje kot škodo onih, ki raznarodujejo.

A pred naravno postavijo in voljo državnikov mora biti krepka volja naroda za življenje in pravico narodne besede. Krepka življenjska volja je skrivnostni motor veličastne povestnice narodov, ki so hoteli živeti in so zato za svoj narod doprinesli tudi žrtve in končno zmagali. J. Č.

Gospodarski vestnik

Stroji in gospodarski račun.

Razsodni gospodarji posvečajo v našem času svojo pažnjo izboljšanju kmetijskega gospodarstva. Popravljajo hleve, nabavljajo si silo-naprave, mislijo na izboljšanje zemlje in živinoreje itd. Mnogi tudi ugibajo, kako bi bilo z nabavo tega ali onega kmetijskega stroja. Ne najzadnje jih je h temu napotilo dejstvo, da se z novim letom obeta precejšnja pocenitev mehaničnega orodja.

Predvsem pomanjkanje delovnih moči sili k nabavi strojev, a tudi izkušnja, da mnogi stroji s prištedenjem krme podpirajo živino- in prašičerejo ter izboljšavajo kmetijski donos. Povprečno je treba za prehrano konja pridelkov enega hektarja polja in četrt hektarja travnika. Sejalni stroj prištedi na hektar okroglo 30 kg semena. Za hektar in pol travnika je pri košnji dela okrog 130 ur, stroj pa pokosi isti travnik v tretjini časa. Čistilci semena prištedijo državi letno nad milijon stotov semena. Mali traktorji prištedijo letno do 900 delovnih ur. Nadvse hvaležni so moderni plugi in menda že ni več kmetije, ki bi se z njimi ne bila sprijaznila. Končno naj še omenimo motorje za rezanje krme, mlatev i. dr., katerih pogonska sredstva pa mora država dobivati iz inozemstva.

Vobče naša zemlja za mehanizirano gospodarjenje ni preveč primerna in tudi ne hvaljeva. Mali obseg kmetij, hribovitost sveta, pomanjkanje zadostnega strokovnega znanja pri uporabi strojev in še naš svojevrstni način obdelovanja zemlje so velika ovira, da se n. pr. traktorji ali mehanični kosilci nikakor ne obnesejo. Manjši kmetijski stroji, tako čistilci, sejalni in mlatilni stroji spet pršedijo tudi našim gospodarjem čas in delo. Dovolj pa jih je, ki ne zmorejo niti sredstev za te razumno poceni stroje in si skušajo zato pomagati zadržnim potom in slično.

Tudi zanaprej ostane težišče v našem kmetovanju na pridnih in večjih rokah. Tako v hlevu kakor tudi na njivi in v ostalem gospodarstvu. Kljub temu tudi naš kmet ne bo vnaprej odklanjal stroja kot pomočnika pri svojem delu, pri tem pa se bo oziral na posebnosti svojega gospodarstva in svoje zemlje ter še na svojo denarno moč. Nikdar ne bo prezrl velike izkušnje iz mehanizacije kmetijstva drugod, da mora sam ostati s pomočjo strojev ali brez strojev gospodar, marljiv, štedljiv in razsoden.

Čebelarstvo v naši državi. V deželi Avstriji so svoječasno našli 38.000 čebelarjev s 400.000 panji. V Sudetih je okroglo 20.000 čebelarjev s 150.000 panji. V starem rajhu pa se ukvarja okroglo 187.000 čebelarjev z 2.100.000 čebelnimi družinami. To da impozantno skupno številko čebelarstva v Veliki Nemčiji: 250.000 čebelarjev in nad dva in pol milijona panjev.

Konec fidejkomisov. Z novim letom sme glasom zakona zadnji fidejkomisarični posestnik, t. j. posestnik dednih veleposestev, s svojim premoženjem svobodno razpolagati. V Nižji Avstriji je bilo 97, na Koroškem 25, Štajerskem 21, v Gradiščanski 11 in v Gornji Avstriji 10 fidejkomisov. Domala 200 tisoč hektarjev površine teh posestev so znašali gozdovi, nekako petino pa polje.

Mali drobiž na kmetiji ne uživa dobrega imena in naj si gre za kokoši, gosi, race, zajce, koze, pse, mačke, čebele, sviloprejkice ali kanarčke. Nedavna razstava malega drobiža, ki se vrši na Lipskem, pa pove drugo besedo: Desetinka vseh pridelkov kmetijskega gospodarstva prihaja od malega živega drobiža. V celi državi se letno nakopije v premogokopih po vrednosti komaj tretjina tega, kar vržejo male živalice. Cele industrije so zgrajene na izdelkih „male“ živinoreje, sviloprejkice daje surovino za najfinejšo svilo, meso mrtvih živalic je hrana kožuharjev, kozje in zajčje usnje in krzno ima dobro ceno. O pomenu čebelarstva nam ni treba govoriti. Potem ni čuda, če polaga država na rejo malih živali veliko važnost in hoče nuditi vsakojake ugodnosti.

Odkod naj vzamemo potrebno krmo za umno svinje- in živinorejo, tako se vprašujejo mnogi gospodarji, ki vedo, kako pičila je na kmetiji beljakovina in škrobnata krma. Kaj svetujejo strokovnjaki? Več naj se seje ozimnega ječmena in sadi več koruze, četudi na stroške drugih žit. Travništvo je treba izboljšati z melioracijami, s setvami dobrih travnih vrst, izdatnejšim gnojenjem. Sprijazniti se bo treba s takozvano sladko lupino, ki je dragocena oljnata in krmska rastlina. Treba bo uvesti več vmesnih sadežev, če naj se zemlja dobro izrabi. Končno pravijo še, naj se ljudje hranijo bolj z rastlinsko hrano, kmetje pa seznanijo z raznimi načini konzerviranja mesa, masti in raznih mlečnih izdelkov.

Štedimo pri drvah! Les je danes zelo povpraševan. Najprej ga rabimo v stavbarstvu, kot kurivo in še za izdelovanje papirja. Danes pa izdelujejo iz lesa tudi že tkanino za našo obleko, umetno svilo, iz lesa pridobivajo v najnovejšem času izdatno krmilno sredstvo in celo sladkor. V mestih že prehajajo od drv h premogu kot kurivu, les sami pa postaja važna industrijska sirovina.

Z ribami se bo treba sprijazniti, veli sodobna gospodinjstva ekonomija. Zaenkrat v mestih radi kupujejo ribe sladkih voda, tako postrvi, karpe i. dr. Gospodinja mora biti seve večja pripravljateljica ribjih jedi. Drobne ribe se pečejo ali pražijo, mastnejše pa pečejo, vlagajo v jesih in olje ali prinašajo na mizo kot ribji „golaž“. V minulem tednu so na celovškem trgu prodajali karpe po 60 pf kilogram. Počasi se tudi že udomačujejo morske ribe in so posebno konzervirane v olju, smetani ali gorčici postale prav „ževčene“ za mestne želodce. Priporočamo tudi podeželskim gospodinjam, naj svoje iznenadijo z novo „rihto“.

Kdaj kapunimo? Mesne kokoši kapunimo v 10. do 14. tednu, lažje pa v 7. do 11. tednu. Sicer nerodno delo je v tem času lažje in uspešnejše. 36 ur pred kapunjenjem naj se piščanci postijo. Za kapunjenje je treba primerne orodja in še strokovnega znanja. Začetniki naj bi prvič poizkusili na mrtvi živali.

Z jesihom so jo premotili. Nekemu kmetu je poginila svinja, ki je osem dni prej skotila osem zdravih mladičev. Slučajno so imeli v hlevu še drugo svinjo, katere mladiči so že bili zreli za oddelitev. Skrivaj so njene mladiče drgnili z jesihom in jih ni pustili še par dni, da se jih je dobera navohala. Medtem so obdelali z jesihom še osirotele mladiče, svinji neko jutro vzeli njene odrasle ter ji potaknili mlade. Nekaj časa je bila vidno nevoljna in huda, vonj po jesihu pa jo je kmalu premotil in postala je dobra mati tujih „otročičev“.

Gnoj v ilovnati, močvirnati zemlji. Ilovnata zemlja ima navadno dovolj kalija, a potrebuje dušika, fosforne kisline in apna. Posebno koristno je apno, ker jo rahla in v njej raztaplja hranilne snovi. Apneni dušik rahlja težko prst, a ga moramo zaorati ali podkopati. Fosforne kisline je dovolj v superfosfatu in kostni moki. Pred gnojenjem močvirij moramo seve skrbeti za odtok vode, kajti voda izpere vse in je tudi apnenje brezuspešno. Tla je treba najprej izsušiti z odprtimi jarki ali z drenažami, potem močno poapniti in potem potrositi umetna ali domača gnojila. Tako dosežemo uspeh.

Električna vas obstoji kot poizkus velike elektrarne v Turingiji. Vas šteje 21 kmečkih hiš, ki uporabljajo samo elektriko. Električno se kuri in kuha, električno pari krmo, peče kruh, reže drva. V enem izmed hlevov se tudi električno molze. Država hoče s tem poizkusom dokazati, kako mnogostransko in poceni se lahko uporablja električna sila. Gospodarske številke bomo izvedeli, ko mine poizkusno leto.

Uradne najvišje cene na celovškem trgu. Grah kg 54—67, namizni karfiol 60—67, navadni 30 do 40, špinača 50, belo zelje 14, rdeče 18—25, kisto 33, peteršilj 45, zelena 50, hren 1.—, česen 60, repa 10, kislja 30, pesa 27, endivija 5—10 glavica, fižol 27—40, leča 54—67, namizna jabolka 44—66, navadna 27—40, sirovo maslo 2.13—2.33, jajca 9.50—13, krompir beli 8, rumeni 9, Kipfler 13 (nad 5 kg) 38, 41, 61 pf.

Zanimivosti

O termitih, škorpionih in moskitih.

Moč in nevarnost živali merimo navadno po velikosti in krvoločnosti. Najmočnejši nam je slon, najnevarnejši tiger in najkrvoločnejši leopard. Pa čuda, v živalskem kraljestvu so male, na zunaj neznatne živali, ki užugajo prave velikane. Nek potnik pripoveduje iz Afrike to dogodivščino: Nekoč potuje v bližini nekega jezera, kar pridrvi iz pustinje lev in se v velikanskih skokih zakadi v vodo. Črnci nato izvlečejo levovo truplo na suho, in glej: trupla je bilo pokrito z več tisoči mravelj, zvanih termiti. Trpinčile so kralja pustinj tako silno, da je iskal pomoči v vodi. Termiti so največji škodljivci vročih krajev. Živali in ljudje se jih skrbno izogibajo, pred njimi niso varni ne domovi ne živež ne obleka. Cela selišča so požrle požrešne živalice, v krajih, kjer živijo, so morali lesene brzojavne in telefonske droge zamenjati s kovinskimi. Dežela temitov je znana tudi po škorpionih. To so mali plazivci, podobni našim škorpionom, le mnogo nevarnejši. Njihov pik sicer ni smrtonosen, a je neizmerno boleč. Ljudje in živali, katere je pčil škorpion, besnijo in divjajo zaradi groznih bolečin, človeka mine spanje, moči ga zapuščajo in šele po tednu ali dveh si spet nekoliko opomore. Končno slovijo vroči kraji po neznosnih moskitih, ki so že mnoge Evropejce pripravili do obupa. To so muham podobne živalice, ki v milijonskih množinah napadajo živali in ljudi do neznosnosti. V enem samem dnevu si nabereš lahko po več stotin ran in brazgotine te srbijo po več let. Živali dostikrat trpinčijo dotlej, da se onemogle vržejo na tla, narkar jih zasujejo roji nadležnih mušic in jim izsesajo njihovo kri. Tako je nek naravoslovec zapisal besede, da kraljujejo med živalstvom v resnici neznatne in dostikrat nevidne živalice, ki so v svoji požrešnosti in krvoločnosti naravnost nedosegljive.

Vodja Italije, Mussolini, je bil prvotno zidar. Med vojno je dobil na soški fronti hudo rano, zbog katere je bil dolgo za vsako delo nesposoben. Začel je pisati članke in se zavzemal za odpravo socialne stiske in nasprotij. Z vsemi silami se je uprl miru, ki ga je Italiji narekoval Wilson. Posebno vneto se je zavzel za to, da ohrani Italija zasedeno ozemlje ob Jadranu. Neudarnost tedanje italijanske vlade, razdrapanost političnih prilik in rastoča gospodarska stiska njegovih državljanov so ga končno pritirale do ustano-

vitve fašistične organizacije in odločnega nastopa v državi.

Madžarski regent Horthy je nagovoril Slovake v srbohrvaščini. Ko je Horthy po znanem dunajskem sklepu zasedel Košice, ga je tamošnje prebivalstvo pozdravilo najprej madžarsko in nato slovaško. Regent je odzdravil madžarsko in se potem oprostil, da ni zmožen slovaščine, ter je nadaljeval svoj govor v čisti srbohrvaščini. Obljubil je Slovacom jezikovno in prosvetno svobodo in zagotovil madžarsko podporo za razvoj slovaškega ljudstva.

Sovjetska Rusija se zapira pred Evropo. Sovjeti so odredili, da se mora vzdolž rusko-poljske meje v širini 10 km podreti ves les ter odstraniti vsa poslopja. Tik ob meji postavlja sedaj 4 metre visoke lesene stene, ki zapirajo razgled po ruski strani. Vsakih par sto metrov so vrata za prehod, vrata pa so močno zastražena. Poznavalci tamošnjih prilik trdijo, da utrjujejo sovjeti za stenami svojo državno mejo z doslej nepoznanimi obrambnimi sredstvi.

Babilonski stolp. Tisoč let in več pred Kristusom je bil Babilon prestolnica mogočnega kraljestva. Razprostiral se je na obeh straneh reke Evfrat, njegov obseg je bil še enkrat tako velik kot obseg mesta Dunaja. Mesto je bilo obdano z visokim zidom z 250 stolpi. Nedaleč od mesta je bil babilonski stolp, ki se je dvigal 192 metrov visoko. V njem je bilo svetišče babilonskega boga Marduka. Na vrhu stolpa je bila zvezdna opazovalnica. Pozneje so babilonsko kraljestvo zavzeli Perzijci, ki so mesto popolnoma zanemirali. Evfratov pesek je podiral poslopja, reka je pozneje usmerila svojo strugo preko mestnega ozemlja in odnesla vse, da ni ostal kamen na kamnu. Babilonska slava je minula in po tisočletjih stikajo ljudje za razvalinami mogočnega kraljestva.

Smuški stadion v Beljaku. Na položni severni strani Dobrača gradijo veliko zimsko športno igrišče. Stroški za priprave so cenjeni na 180.000 mark. Dela vršijo člani narodno-socialistične stranke in njenih odsekov izmenoma, tako da hitro napredujejo. Na smuškem stadionu bodo gojili vse vrste smučanja. Postavili bodo tudi dve skakalnici za 50, oziroma 70 metrov.

Nagrobne spomenike so prepovedali. Ljudski komisar za obče zadeve je poslal pokopališkim upravam v Moskvi razglas, ki prepoveduje postavljanje vsakršnih versko pomembnih nagrobnih spomenikov. Na pokopališčih se smejo nahajati samo kamni, ki imajo znak srpa, kladiva ali sovjetsko zvezdo. Že prej pa je komisar prepovedal vse nagrobne cerkvene obrede. S tem naj se torej izruje vera v onostranstvo!

Najlepši poklic, pravijo, je imel Amerikanec Irving Lee. Znal se je namreč dobro in prijetno smejeti. Gledališki ravnateljji so se kar trgali zanj, da se je v vrsti gledalcev smejal njihovim veselogram. Za vsako prireditev, katere se je udeležil, je dobival najmanj sto dolarjev. Njegov prisrčni smeh med bolj ali manj veselim dejanjem na odru je kmalu pribavil smeh ostalih gledalcev v dvorani in vsakdar je veseloigra ob njegovi navzočnosti dosegla največji uspeh. Ko je nek list omenjal veselega moža in navajal gledališče, kjer običajno sedi, se je ljudi kar trlo pri blagajni. In smejala sta se odslej oba: veseli mož in seve tudi denarjaželjni ravnatelj. Nasmejati si je skupno več stotisoč dolarjev in njegovi revni sorodniki so z hvaležnim nasmehom sprejeli dediščino moža, ki je sebi in njim prismejati tako premoženje.

Ure so padale izpod neba. V nekem švicarskem mestu so ljudje začudeni postajali in strmeli nad čudnim dežjem. Nad njimi je brnelo par letal, ki so metala ure med številne pasante. Ti so jih seve pobirali in začudeni opazali, da se mali strojčki kljub padcu niso pokvarili in so šle ure veselo naprej. Začeli so se seve takoj zanimati za znamko izbornih ur in tako prišli stvari do dna. Znana tovarna ur je s pomočjo letal in čudnega dežja dokazala kakovost svojih izdelkov. Firma dobiva odslej prav številčna naročila.

Apneni dušik rabimo za razstrupljanje njiv ali boljše: za uničevanje plevelnih klic. S pravilno uporabo apnenega dušika očistimo njive temeljiteje kot s pomočjo brananja. Važen pa je čas, kedaj naj trosimo dušik. V splošnem velja pravilo, naj da trosimo v jeseni. Vendar mora biti jesenska setev že toliko godna, da ji strupeni dušik ne škoduje, in še toliko mlada, da s trupom pridemo do živega plevelnim pogankom. Zimska pšenica in zimski ječmen naj imata v času trošenja razvit vsaj že tretji list, rž pa vsaj petega ali šestega. Tudi vigredno trošenje ni neugodno, če si je žito odpomoglo od zimske škode. Na hektar zemlje porabimo do 150 kg apnenega dušika.